

Başarılı Bir İdareci SÜLEYMAN SAMİ KEPENEK

Dr. Mithat ATABAY
Çanakkale Onsekiz Mart
Üniversitesi Öğretim Üyesi

(Osmanlı Mebusan Meclisi'nde Kale-i Sultaniye Mebusu, Çanakkale Belediye başkanı, İstanbul ve Sivas Valisi, İller Bankası'nın kurucusu ve ilk başkanı, İsmet İnönü'nün dönürü, sanayici ve siyaset adamı)

Süleyman Sami Kepenek, Çanakkale eski belediye başkanlarından Bigalı Ali Beyzade Mehmet Rasim Bey'in oğludur. Çanakkale Belediye Başkanı Mehmet Rasim Bey'e eli geniş olduğundan ötürü "Cebi Delik Mehmet Rasim Efendi" denirdi.

1 881 yılında Çanakkale'de doğdu. Çanakkale'de ilk ve orta öğrenimini yaptıktan sonra 1903 yılında Mülkiye Mektebi'nden (Siyasal Bilgiler Okulu) mezun oldu. 2 Ekim 1903 tarihinde 500 kuruş maaşla Kosova Vilayeti maiyet memurluğuna tayin edildi. Kolaşın, sonra Tirovişte, İştıp ve Viçtirin kaymakamlıklarında bulundu. En son kaymakamlığı 1913 yılında bir buçuk yıl kadar sürecek olan Uzunköprü'dedir¹.

¹ Hayri Orhun, Celal Kasaroğlu, Mehmet Belek, Kazım Atakul, *Meşhur Valiler*, İçişleri Bakanlığı Merkez Valileri Bürosu Yayınları, Ankara 1969, s.601.

Süleyman Sami Bey'in, Kosova Vilayeti maiyet memurluğu ile başlayan ve 1913 yılına kadar devam eden on yıllık ömrü bugünkü Bulgar ve Sırp topraklarında komitacılarla mücadele etmekle geçti².

² Orhun ve diğerleri, *Meşhur Valiler*, s.601.

Süleyman Sami Bey 16 Temmuz 1914 tarihinde 4000 kuruş maaşla Lazistan mutasarrıflığına atandı. Bu görevi daha sonra Gümüşhane ve Tekirdağ mutasarrıflığı izledi. 17 Şubat 1919 tarihinde mülkiye müfettişliğine atandığında bir buçuk yıldır Çorum mutasarrıfı olarak görev yapıyordu. Bu sırada Kastamonu Vali vekilliği yaptı ve 800 kuruş maaşla Bitlis Valiliğine tayin edildi. Buradan da Elazığ Valiliği'ne nakledilerek bu görevini 20 Nisan 1923 tarihine kadar sürdürdü³.

Bu arada bir süre açıkta kalan Süleyman Sami Bey, Çanakkale'de babasından kalma çiftliğin işleriyle uğraşırken 1923 yılında Çanakkale Belediye Başkanlığı'na seçildi. Çanakkale Belediye Başkanlığı görevini yürüttüğü sırada 13 Mayıs 1924'te Kars Valiliğine tayin edildi. Kars'ta çok kısa süre görev yapan Süleyman Sami Bey, 2 Kasım 1924'te 15000 kuruş maaşla İstanbul Valiliği'ne getirildi. İstanbul Valiliği'nde üç yıl, iki ay, yedi gün görev yaptı. 23 Aralık 1927 tarihinde ikinci kez Kars Valiliği'ne atandı ise de bu göreve gitmedi ve istifa etti. Altı ay açıkta kaldı. Bu sürede halı ticaretiyle uğraştı. Sonra da 15000 kuruş maaşla Sivas Valisi oldu⁴. 1928 yılı ortalarından 24 Nisan 1935 tarihine kadar Sivas'ta Vali olarak görev yaptı. Bu sırada "Kepenek" içme suyu tesis ve akımı münasebetiyle bunun anısına "Kepenek" soyadını aldı⁵. Süleyman Sami Bey, ayrıca Sivas'a demiryolu ulaşımının sağlanması, istasyon meydanının yapılması, şehre elektrik getirilmesi gibi kalıcı hizmetlerde bulundu.

3 Orhun ve diğerleri, *Meşhur Valiler*, s.601.

4 Orhun ve diğerleri, *Meşhur Valiler*, s.602.

5 Orhun ve diğerleri, *Meşhur Valiler*, s.602.

Süleyman Sami Bey'e 28 Mart 1935 tarihinde İçişleri Bakanlığı Belediyeler Bankası Genel Müdürlüğü önerildi⁶ ve bu teklifi kabul ederek Sivas Valiliği'nden 24 Nisan 1935 tarihinde ayrıldı. Süleyman Sami Bey'e 1 Haziran 1935 tarihinden itibaren 178 lira 64 kuruş emekli maaşı bağlandı. On yıl Belediyeler Bankası Genel Müdürü olarak görev yapan Süleyman Sami Kepenek, 31 Ocak 1945 tarihinde istifa etti⁷. Beş ay açıkta kaldı. Hazırlanan kanunla Belediyeler Bankası, İller Bankası adını aldı. Süleyman Sami Bey de 29 Haziran 1945 tarihinde İller Bankası İdare Heyeti üyeliğine seçildi. Bu görevde de 1949 yılına kadar çalıştı⁸.

Süleyman Sami Bey'in çok başarılı bir memuriyet hayatı oldu. Tekirdağ mutasarrıfı görevinde bulunduğu sırada aşar vergisinin toplanmasındaki üstün gayreti sebebiyle Edirne Valiliğince takdirname ile taltif edildi. Çorum Mutasarrıflığı sırasında "Kördede" çetesinin yakalanmasındaki hizmetleri nedeniyle padişah tarafında üçüncü dereceden "Mecidi Nişanı" ile ödüllendirildi⁹. 1927'de İstanbul

6 "Sivas Valisi Bay Süleyman Sami Kepenek'e Şehri (500) lira ücretli olan Belediye Bankası Müdürlüğü münhaldir. Bu müdürlüğe memuriyet derecelerinin en yükseğine çıkarak tekaütlük müddetini doldurmuş ve memlekete mühim hizmetler etmiş olan zevattan münasibini tayin etmeyi, Vekâlet bir prensip olarak kabul etmiştir. Şimdiye kadar bulunduğunuz her vazifede gösterdiğiniz kıymetli ve namuskarane mesainizin bir mükâfatı olarak banka müdürlüğüne tayininiz tensip edilmiştir. Muvafakatınızın bildirilmesini dilerim. Dâhiliye Vekili Namına Vehbi Demirel" Bkz., Orhun ve diğerleri, *Meşhur Valiler*, s.603.

7 Orhun ve diğerleri, *Meşhur Valiler*, s.604.

8 Orhun ve diğerleri, *Meşhur Valiler*, s.604.

9 Orhun ve diğerleri, *Meşhur Valiler*, s.605.

Valisi iken Atatürk'e suikast olayı ile ilgili kişilerin yakalanmasındaki üstün gayretleri sebebiyle Bakanlar Kurulu tarafından teşekkür ve takdir belgeleri verilmesi suretiyle taltif edildi¹⁰.

Süleyman Sami Bey'in 1930'da orman ürünleri işleyen bir şirketi de vardı. Şirket Türkiye'nin başlıca meşe ormanlarından "Çanakkale Ağdağı Meşe Ormanı İşletme Şirketi Süleyman Sami ve Şürekâsı" adıyla faaliyet gösteriyordu. Şirketin merkezi İstanbul Sirkeci'de Sirkeci Palas'ta 9 numaralı daireydi. Şirket senede 12.000 metre küp meşe ağacı keserek işlemekte ve travers, yollama, kütük ve her çeşit kereste halinde orman ürünü teslimi yapmaktaydı¹¹.

Süleyman Sami Bey, 1936 yılında "Orman Müteahhitleri ve Keresteciler Birliği"nin kurucuları arasında yer aldı. Birliğin Başkanı ünlü kuvayı milliyecilerden Çolak İbrahim diye bilinen Bilecik milletvekili İbrahim Çolak, ikinci başkan İhsan Çelebioğlu, yönetim kurulu üyeleri; Adapazarı Ticaret Bankası Şefi Sadi, Eskişehir Çatacık Orman Müteahhidi Süleyman Sami Kepenek, Hakkı Batum, Şakir Laşka ve Ahmet Ovacık'tı¹².

Süleyman Sami Bey'in kurucusu olduğu diğer bir örgüt de "Belediye Bankası Memur ve Müstahdemlerine Ölüm Vukuunda Yardım Birliği"dir. Bu birlik 14 Şubat 1940 tarihinde tesis edildi. Birliği Başkanı Süleyman Sami Kepenek'ti. Diğer kurucular ise; Fazıl İlgen, Abdi De-

10 Orhun ve diğerleri, *Meşhur Valiler*, s.606.

11 *Cumhuriyet*, 30 Ocak 1930.

12 *Cumhuriyet*, 23 Nisan 1930.

nel, Asım Ersan, Mithat Akdora ve Şemsettin Parlar'dı¹³.

Teşkilatçı biri olan Süleyman Sami Bey, çocuklarını da Türkiye'nin çok tanınmış aileleriyle evlendirdi ve bunlarla akraba oldu. 3 Kasım 1942 tarihinde Süleyman Sami Bey'in o sırada Roma Büyükelçiliği'nde kâtip olan diplomat oğlu Fuat Kepenek, Berlin eski büyükelçisi Kemalettin Sami Paşa'nın kızı Ayten Hanım'a nişanlandı ve bir süre sonra da evlendiler. Fuat Kepenek, Paris Başkonsolosluğu, Dışişleri Bakanlığı'nda genel müdürlük ve Buenos Aires Büyükelçiliği yaptı. Bu evlilikle Süleyman Sami Kepenek, İsmet İnönü ile akraba oldu.

Süleyman Sami Bey, diğer oğlu Avukat Müfit Kepenek'i de Ali Rıza Kabaalioğlu'nun kızı Nezahat Hanım'la 27 Kasım 1955 tarihinde evlendirdi. Kızı Fahrünnisa Kepenek'i de Öğelman ailesine (İstanbul'da ünlü Süreyya Sinemasının da sahibi olan Süreyya Paşa'ya) gelin olarak verecekti. Bu evlilikle de Atatürk'ün eşi Latife Hanım'ın kız kardeşi Vecihe Hanım'la yani "*Uşakızade Ailesiyle*" akraba oldu.

Ancak Süleyman Sami Kepenek'in, 6 Aralık 1955 Salı günü bir kalp krizi sonucu yaşamını yitirmesi aileye büyük bir hüzün yaşattı. Cenazesi 8 Aralık'ta saat 11'de Sıraselviler'deki evinden alınarak Beyazıt Camii'nde öğle namazını müteakip kılınan cenaze namazından sonra Edirnekapı Şehitliği'nde toprağa verildi¹⁴. Cenazesi'nde dönemin en önemli siyasi şahsiyetleri ve tüccarları bulundu.

Süleyman Sami Kepenek, ailesini o kadar genişletmişti ki; zaten kendisi

Çanakkale eşrafından ve bir süre belediye başkanlığı da yapmış olan Cebidelikzade Mehmet Rasim Efendi'nin oğluydu. İki kardeşi vardı. Bunlar Reşat Kepenek ve Mahmura Acar'dı. Çocukları Fahrünnisa Öğelman, Fuat Kepenek ve Müfit Kepenek'ti.

Süleyman Sami Bey, Fahrünnisa'nın eşi Hayri Öğelman'ın kayınpederiy-

di. Hakkı Öğelman, Engin İnönü ve Ömer İnönü'nün büyükbabasıydı. Sonuç olarak Çanakkale'de babası Belediye Başkanı, kendisi de Çanakkale'de hem belediye başkanı olan Sivas ve İstanbul'da valilik yapan, İller Bankası Başkanı olan Süleyman Sami Kepenek böyle unutulmaz bir adamdı.

13 *Cumhuriyet*, 12 Mart 1940.

14 *Cumhuriyet*, 7, 9 Aralık 1955.